

Petitie aan Tweede Kamer. Eerste conferentie SVJ in Den Haag

Rechtsherstel vervolgingslachtoffers door 'fair deal' nederlandse overheid

Het was een onstuimige dag. Heel Nederland werd overvallen door straffe wind, hevige sneeuwval en forse plensbuien. Vooral in het oosten en zuiden was er geen doorkomen aan. Een bus vol met deelnemers moest onverrichter zake terug. Spijtig voor degenen die individueel de reis naar het Nederlands Congresgebouw, nu World Forum Convention Center, niet konden maken. Daar ging 's middags de eerste conferentie van de Stichting Vervolgingslachtoffers Jappenkamp (SVJ) van start, op een gedenkwaardige vrijdag in november 2005. Zestig jaar nadien ...

Wie het ondanks de files haalde en z'n auto kwijt kon, ontmoette oude én jongere vrienden, veelal kinderen van kampers, in de ontvangsthal bij de inschrijving en kon bijpraten onder het genot van een kopje koffie. Er lagen knipsel- en fotoboeken ter inzage en de uitgave

'Ampasiet A15' van Paula Kogel uit Ede was er te koop en lag het blad 'Moesson' ter inzage. Er was alle tijd voor, want op voorstel van bestuursadviseur Ton te Meij werd twintig minuten gewacht op de onvrijwillige laatkomers.

In de Van Goghzaal was het meteen aangenaam: in zachte stoelen, met fraaie bloemstukken op het podium, op het scherm herkenbare zwart-wit beelden uit de kamptijd en vlak daarna, en buiten de regen bij vlagen roffelend op het dak. De fijne muziek van de componist/zanger Wouter Muller maakte het compleet: 'Weet iemand nog waar Indië ligt?...' Sfeer genoeg dus, ook aandacht voor wat komen ging, plus een gevoel van strijdbaarheid. Met als kerngedachte door de hele middag heen: een eerlijke finale compensatie!

Morele argumenten

Voor een gehoor van bijna vierhonderd aanwezigen vroeg Ton te Meij een half uur later dan voorgenomen aandacht voor de voorzitter van de Stichting Vervolgingslachtoffers Jappenkampen, de heer drs. Jan A. J. de Jong. Samen hadden ze 's morgens al de pers te woord gestaan in het Internationale Perscentrum Nieuwspoor in Den Haag, waren er opnames gemaakt voor actualiteitenrubrieken op de televisie en kon een petitie worden overhandigd aan het Kamerlid Pieter Omtzigt van het CDA. De Jong begon dan ook met een dankwoord aan 'de stille kracht' [Te Meij], pas geboren in '45 zoals hij zelf opmerkte, die als adviseur belangeloos de stichting terzijde staat.

Voorzitter De Jong schetste de ontstaansgeschiedenis van de SVJ. Naar aanleiding van het Indisch Platform, dat later Het Gebaar baarde, begonnen Henk Rasch en Cees Stolk zich in te zetten voor de vervolgingslachtoffers in het toenmalige Nederlandsch-Indië. Het IP werd toen hét aanspreekpunt voor de overheid, maar er was een zeer gemengd spectrum van zeventien verenigingen en stichtingen actief! Maar niemand zette zich in voor het rechtsherstel van de mensen in de kampen, aldus De Jong, die er ook op wees dat het IP niet democratisch tot stand is gekomen. De indertijd zeer uitdrukkelijk voor de Vervolgingslachtoffers beschikbaar gestelde 250 miljoen gulden moest volgens het IP worden verdeeld over kampers en niet-kampers en omdat de doelgroep driemaal zo groot werd als

oorspronkelijk was bedoeld, werd een karige 3.600 gulden uitgekeerd. Weinig kampers weten dat zij oorspronkelijk recht hadden op 6.300 gulden. Bezwaren tegen het IP vervat in brieven van de SVJ aan de kabinetsformatoren leidden tot niets. Staatssecretaris Ross verwees de stichting zelfs naar het IP: "Op die manier wordt er met ons omgegaan. Het Gebaar had niets te maken met rechtsherstel!" aldus voorzitter De Jong. Er kwam nog eens 35 miljoen beschikbaar voor speciale projecten, maar dat bedrag werd uiteindelijk uitgekeerd aan ruim 100 projecten, waarvan er slechts 3 iets met Jappenkampen te maken hadden. "Maar wij pikken dit niet langer! Wij willen met de politiek aan tafel zitten. Het boek is niet gesloten." Daarom zijn de resultaten van uitgebreide studie vervat in de tekst van een concept-dagvaarding. "Het gaat om juridische en morele argumenten, aangevuld met cijfers", aldus De Jong, die de inzet preees van bestuurslid Lilian Sluyter en het wetenschappelijk onderzoek van dr. Hans Meijer. De laatste was de eerste gastspreker op het congres. "En overigens zijn wij van mening dat de ene groep niet ten koste van de andere mag gaan." Jan de Jong rondde zijn inleiding af met een hartelijk woord van welkom aan Jan van Wagtenonk, voorzitter JES en aan de Brit Sydney Tavender, geboren in 1917, tewerkgesteld geweest aan de beruchte Birma-spoorweg en nu vice-voorzitter van de Japanese Labour Camp Survivors Association. Hij kwam na de pauze aan het woord.

Voor wie?
SVJ is opgericht voor de belangen van mensen, die tijdens de Japanse bezetting in concentratiekampen hebben gezeten en hun overleden familieleden

Wat is het doel?
SVJ maakt werk van een rechtvaardige compensatie

Werf meer contribuanten; spek onze oorlogskas; verspreid onze boodschap; en..... Blijf volhouden!!

Een belangrijke uitnodiging vindt u onderaan de petitie.

Hoe wordt mijn bijdrage beheerd? Kijk op blad 4 voor de financiële verantwoording van de penningmeester

Redactie en Productie Lilian Sluijter Greta Mosselman

Opmaak Anneke de Bruin

Druk Drukkerij Terts Amsterdam

Back-pay kwestie

Het eerste deel van zijn studie 'Indische rekening – Indië, Nederland en de back-pay kwestie 1945-2005' is in juni 2005 gepubliceerd en verkrijgbaar in de boekwinkel. De auteur, dr. Hans Meijer, verbonden aan de Universiteit Groningen, houdt zich bezig met de postkoloniale betrekkingen tussen Nederland en de republiek Indonesië. In opdracht van het NIOD (dus betaald door de Nederlandse overheid) heeft hij onderzoek gedaan naar de back-pay kwestie. "Het ligt politiek gevoelig", aldus de heer Meijer, die wat dat betreft verwees naar de recent gepubliceerde studie van Drooglever over de kwestie Nieuw-Guinea.

Spreker maakte duidelijk dat het gaat om het recht op salarisuitbetaling die achterwege is gebleven tijdens de Japanse bezettingstijd (back-pay). Het betreft oud-gouvernementsambtenaren en KNIL-militairen, waarbij het van belang is in welke dienstbetrekking zij stonden. In de jaren vijftig zijn er diverse processen over gevoerd. De verplichting tot uitbetaling is erkend tot aan de Hoge Raad, maar na 1949 was het daarvoor te laat. Volgens dr. Meijer ("het recht op uitbetaling zou nu eindelijk erkend moeten worden") staat het financiële afwikkelingsvraagstuk los van

het schade- en rechtsherstel uit de Indische periode waarvoor de Stichting SVJ zich sterk maakt. Of kinderen van deze mensen na al die jaren nog aanspraak kunnen maken op uitbetaling, is zelfs voor een wetenschapper geen vraag: "Woede is overdraagbaar!"

Na zijn zorgvuldig opgebouwde betoog kreeg dr. Meijer een aantal vragen uit de zaal te beantwoorden. De aanwezigen kwamen aanvullend te weten dat KNIL-militairen afkomstig uit Zuid-Afrika wel zijn uitbetaald. Dat militairen van Luchtmacht en Marine die in dienst waren van het gouvernement een rehabilitatie-uitkering hebben gekregen. Dat de UIG in 1952 is betaald door verhoging van de belastingen. De aandrang uit de zaal om minister Zalm op te roepen nu uit te betalen, beantwoordde voorzitter De Jong met de opmerking: "Het gaat om de politieke wil. Vraag is wel wat het bedrag is na zestig jaar?" Misschien zou het boek van dr. Meijer, dat in de pers weinig aandacht heeft gekregen, moeten worden voorzien van de ondertitel 'Waar geen wil is, is geen weg'.

Dagvaarding achter de hand

De dagvoorzitter liet verheugd weten dat het Kamerlid dat die morgen de petitie van de SVJ in ontvangst had genomen, [Pieter Omtzigt], in de zaal aanwezig was. Parlementaire belangstelling dus ook voor de volgende gastspreker, mr. A.H.J. van den Biesen, de juridische raadsman van de Stichting. Hij schetste de totstandkoming van de opgestelde dagvaarding, een stuk met juridische betekenis, en maakte duidelijk wat de status van het stuk is op dit moment.

De advocaat stelde dat het tekortschieten van de Nederlandse overheid om vervolgingslachtoffers adequaat te compenseren primair een morele kwestie is. Onder 'vervolging' wordt dan verstaan: vrijheidsberoving door opsluiting. Maar is die moreel gerechtvaardigde eis ook juridisch af te dwingen? Mr. Van der Biesen noemde procederen 'leuk voor advocaten' en het kan jaren duren. Daarom heeft hij de SVJ het advies gegeven haar gelijk te halen zonder te procederen. Door de overheid op haar verantwoordelijkheid te wijzen.

De jurist heeft zich er evenwel op toegelegd de morele kwestie met juridische termen te onderbouwen om aan de rechter te kunnen voorleggen, overigens zonder dat er sprake is van wat hij een 'inkoppertje' noemde. Dat heeft een document opgeleverd van 30 pagina's, een concept-dagvaarding. Met een indrukwekkend aantal fikse bijlagen.

Voor tachtig procent bestaat het stuk uit feitenmateriaal, voor een belangrijk deel aangedragen door ons bestuurslid Lilian Sluiter met assistentie van Gré Mosselman. Er zijn veel bronnen geraadpleegd, waaronder de publicaties van dr. Lou de Jong. "De kwestie van de back-pay is een onderdeel van alle schade. Het gaat vooral om het verlies van mensenlevens en de materiële en immateriële schade die geleden is", aldus

Van der Biesen. Die schade is zoals bekend niet te verhalen bij de veroorzaker, Japan. "Het Verdrag van San Francisco heeft u lelijk opgebroken, want Japan is door de geallieerde mogendheden vrijgesteld."

De advocaat noemde Het Gebaar een 'verdwintruc' omdat het niet alleen bestemd is geweest voor Vervolgingsslachtoffers en derhalve leidde tot verdunning van het uit te keren bedrag per persoon. Juridisch gezien is het de Nederlandse Staat, die aanspreekbaar is omdat zij degene is die voor vrijtekening van de bezettende macht verantwoordelijk is. "De particulier is de claim niet kwijt", aldus de raadsman, die er nadrukkelijk op wees dat verjaring niet voor de voeten wordt geworpen.

Er is voor gekozen een procedure te starten wanneer overleg van de SVJ met de overheid tot niets zou leiden. "Er is weliswaar sprake van diverse haken en ogen, verjaring zal aan de orde worden gesteld, maar vandaag weten we beter!"

Is de oplossing die de stichting nastreeft ontoereikend, dan kan worden verwezen naar Het Gebaar om een onrechtmatige overheidsdaad aan de orde te stellen. Blijft het feit dat het aantonen van geleden schade (inventariseren en bewijzen) een heel lastige kwestie is, aldus mr. Van den Biesen. "Beneden een bepaald bedrag zal de staat echter niet eisen met bonnen en taxaties te komen." De rechter bepaalt dan de onderdrempel, bijvoorbeeld 25.000 euro.

Tot slot van zijn betoog liet spreker weten dat naar zijn mening de in Groot-Brittannië recent aan Britse vervolgingslachtoffers door de overheid gedane uitkeringen hier een rol kunnen spelen. Dat in het kader van maatschappelijk zorgvuldig handelen.

Foetsie Bank

Van der Biesen kreeg een aantal reacties uit de zaal. Een van de aanwezigen wees op het storten van gelden op de Yokohama Specie Bank (ook wel 'Foetsie Bank' genoemd) en verjaring van de claim daarop. Een andere toehoorder stelde de WUV en WUBO-uitkering aan de orde en stelde dat het gaat om gederfd inkomen, niet alleen om back-pay. De ongelijke behandeling van KNIL-militairen en Marinemensen

werd door een aanwezige als 'discriminatie;' getypeerd, mogelijk aan te kaarten bij het Europese Hof voor de Rechten van de Mens. De advocaat wees er wat betreft het laatste op dat het gelijkheidsbeginsel geen houvast biedt ("mensen zijn niet gelijk") en kampers als groep op hun merites zullen worden beoordeeld. Inmiddels was het in Den Haag tegen vieren geworden en dus tijd voor een korte pauze.

Britse schadeloosstelling

Het tweede deel van de conferentie begon met een emotioneel optreden van de 88-jarige Sydney Tavender. De vice-voorzitter van de Japanese Labour Camp Survivors Association vertelde in het Engels – voorzitter De Jong zorgde voor vertaling in het Nederlands – over de lobby die richting het Britse parlement heeft plaatsgevonden, zowel via de voordeur als de achterdeur! Het British Legion speelde een belangrijke rol om tot daadwerkelijke uitkering van een substantieel bedrag (10.000 pond) aan Vervolgings-slachtoffers te komen. "We are willing to help you in any way to help to get your money", besloot de sympathieke Brit aan het adres van het SVJ bestuur. Zijn optreden maakte vragen en opmerkingen los bij toehoorders. Een uiting van grote sympathie voor de Ghurka's, de eerste gezichten van bevrijders die kampers

zagen. De opmerking dat in de VS tijdens de oorlogsjaren geïnterneerde landgenoten van Japanse afkomst een compensatie daarvoor hebben gekregen, is natuurlijk niet vergelijkbaar omdat het om American citizens ging. En het antwoord op de vraag op welke gronden de Britten compensatie aan Japan hebben gevraagd: op grond van 'slave-labour'. De samenstelling van de groep Vervolgings-slachtoffers die een uitkering hebben ontvangen was zeer gemêleerd; het criterium was het bezit van een Brits paspoort door POW's (Prisoners of War). Zoals Sydney verklaarde, hadden de Britse Vervolgings-slachtoffers liever een vergoeding van Japan ontvangen. Nu moest de Britse belastingbetaler in feite opdraaien voor de schadeloosstelling aan slachtoffers die Japan had veroorzaakt.

Gevoelig in de politiek

Aansluitend waren Jan de Jong, Lilian Sluijter en Ton te Meij beschikbaar om vragen van aanwezigen in de congreszaal te beantwoorden. Zij meldden dat door de SVJ brieven zijn gestuurd aan minister-president Balkenende en de ministers Bot en Hoogervorst. "De stukken die we hebben overlegd zijn als waardevol gekwalificeerd. Er zijn stromingen in de Tweede Kamer die iets willen doen. Maar de zaak ligt gevoelig in de politiek", aldus voorzitter De Jong. Te Meij wees erop dat met name in de media het idee heeft postgevat dat de zaak is afgedaan en er dus minder aandacht aan wordt besteed dan betrokkenen zouden wensen. "We zullen er blijvende aandacht voor moeten vragen. Ook omdat jonge mensen nauwelijks van de geschiedenis in het voormalig Nederlands-Indië op de hoogte zijn. De SVJ is al vier jaar bezig en we gaan door al duurt het nog zo lang..."

Daarop klonk applaus, gevolgd door de suggestie van een aanwezige om op 14 augustus gezamenlijk op te trekken naar de Japanse ambassade in Den Haag! Hilariteit ontlokte de suggestie van een toehoorder om niet te spreken van Vervolgingsslachtoffers maar van 'vluchtelingen' omdat dat begrip anno nu beter overkomt. De kernvraag die ongetwijfeld

alle toehoorders hadden, was natuurlijk: hoe lang wordt door het SVJ-bestuur gewacht op reacties op de verzonden brieven tot de dagvaarding wordt ingezet? De Jong gaf een klip en klaar antwoord: "We wachten a. op antwoord, willen b. overleg voeren, gaan dan c. met de dagvaarding aan de gang. Ons streven is het eind 2006 de claim op de Rijksbegroting te zien!"

De tijdsfactor was met die uitleg niet voor iedereen bevredigend. "Het wordt een lange affaire. Moeten we niet harder optreden en sneller naar de dagvaarding grijpen en er een publieke zaak van maken?"; reageerde een toehoorder. Voorzitter De Jong gaf toe dat het tijd gaat kosten maar verzekerde de aanwezigen dat het geen dag langer zal duren dan nodig wordt geacht. Bovendien duurt als eerder op de conferentie gezegd een procedure zeker erg lang. Met de mededeling dat in de statuten van de stichting met zoveel woorden wordt aangegeven dat men zich inzet voor de direct-betrokkenen en hun rechtsopvolgers, waarmee in totaal zo'n 35.000 personen worden vertegenwoordigd, sloot de dagvoorzitter de vragenronde af.

Voor een fair deal

In zijn slotwoord bedankte Jan de Jong allereerst dagvoorzitter Ton te Meij en Frank Lether (in de regiekamer) voor hun waardevolle medewerking aan de conferentiedag. Hij verwees de toehoorders naar de website www.svjappenkamp.nl voor verdere informatie. En maakte samen met Lilian Sluijter naar aanleiding van een laatste interruptie duidelijk dat, wanneer niet bewezen kan worden dat iemand in een kamp heeft gezeten, namen op lijsten van het Rode Kruis voldoende houvast kunnen bieden.

“Wij willen u geen valse hoop geven. We gaan niet over een

nacht ijs. En we zullen drempels tegenkomen. Maar we gaan door”, aldus de voorzitter. Die toezegde in het voorjaar van 2006 verslag te zullen uitbrengen van het overleg met de overheid. En tenslotte de aanwezigen opriep meer leden (donateurs) voor de SVJ te werven. “We gaan voor een fair deal!”

Buiten wachtte de conferentiegangers even na vijven niet alleen duisternis, maar nog steeds een stormachtige wind, stevige regen- en sneeuwbuien en in totaal 800 kilometer file. Holland was in de greep van de winter gekomen.

Opmerkingen bij de financiële verantwoording over 2005

SVJ is in 2005 meer naar buiten getreden, zowel door aanwezigheid bij landelijke gelegenheden als door het organiseren van specifieke SVJ bijeenkomsten. Daarom zijn er extra kosten gemaakt voor representatie, publiciteit en congressen. De advocaatkosten zijn voornamelijk besteed

aan het afronden van de concept dagvaarding. Ondanks de hoge uitgaven in 2005 is er dankzij uw bereidwilligheid tot doneren, zelfs 60 jaar na de bevrijding, toch een positief saldo gerealiseerd, waarvoor onze hartelijke dank.

Jan Tulner penningmeester SVJ

Financieel jaaroverzicht 2005

	POSTBANK		ABN/AMRO		TOTAAL
	Lopend	Spaar	Lopend	Spaar	
01-01-2005	€ 857,46	€ 17.135,35	€ 0,00	€ 70.206,71	€ 88.199,52
01-01-2006	€ 1.895,75	€ 11.885,19	€ 1.581,26	€ 77.472,22	€ 92.834,42

} + € 4.634,90

Inkomsten – Uitgaven = € 46.908,81 – € 42.273,91 = + € 4.634,90

UITGAVEN 2005	Euro's	Donateurs equivalent (€ 25,00)	Begroting 2006
Advocaat + dagvaarding + subsidie aanvraag (Gebaar) ¹	9.687,43 166,18	387 7	I.v.m. nieuwe ontwikkelingen moet de begroting voor 2006 later nader worden bepaald.
Congressen + Almelo + Den Haag ²	2.231,35 10.900,13	89 436	
Representatie	3.247,69	130	
Publiciteit	6.966,56	279	
Onderzoek	475,88	19	
Website	235,03	9	
Nieuwsbrief	4.082,38	163	
Secretariaat	3.953,70	158	
Organisatie ³	327,58	13	
TOTAAL	42.273,91		

INKOMSTEN 2005	Euro's
Donaties ⁴	44.524,20
Rente ⁵	2.384,61
TOTAAL	46.908,81

- Subsidie afgewezen.
- Nagekomen uitgaven in 2006 betalen.
- Het Bestuur + PR-adviseur heeft voor SVJ gemaakte kosten niet gedeclareerd!**
- Registraties, lijfrentes, (bijzondere) giften, sympathisanten en vergoedingen.
- Een deel van de rente wordt in 2006 uitgekeerd.

